

**การพัฒนากระบวนการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ)
ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ**

นางนาฏยา ทินกร ณ อยุธยา

นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ

การจัดทำงบประมาณประจำปีแต่ละครั้ง หน่วยงานแต่ละแห่งจะต้องนำงบประมาณที่ได้รับของหน่วยงานมาจำแนกออกเป็นงบประมาณประเภทต่างๆ เช่น งบบุคลากร งบลงทุน งบดำเนินงาน งบเงินอุดหนุน งบรายจ่ายอื่น เป็นต้น โดยจะต้องนำมาแยกตามแผนงาน ผลผลิต กิจกรรมหลัก และกิจกรรมย่อย ของแต่ละสำนัก/กอง และจัดทำทะเบียนคุมงบประมาณ ซึ่งเมื่อผู้บริหารต้องการทราบยอดงบประมาณว่าเหลือเท่าไร เจ้าหน้าที่จะต้องคำนวณตัวเลขด้วยมือแล้วจัดทำเป็นรายงานสรุปต่อไป ทำให้ใช้ระยะเวลาในการทำรายงานมาก เนื่องจากต้องมีการเช็คความถูกต้องของตัวเลขจากสมุดคุมงบประมาณ ทำให้การรายงานงบประมาณเสนอผู้บริหารเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และรัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบการบริหารและการปฏิบัติงานทางด้านการเงินการคลังให้มุ่งสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ริเริ่มให้มี “ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์” หรือระบบ GFMS (Government Fiscal Management System) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณให้เป็นไปตามระบบ GFMS ของรัฐบาล ทำให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้มีการวิเคราะห์และออกแบบโปรแกรมระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยการจ้างบริษัท กู๊ดเซอร์วิส คอมพิวเตอร์ จำกัด ในการออกแบบและวิเคราะห์โปรแกรมฯ โดยโปรแกรมระบบการรายงานผลการปฏิบัติงานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประกอบด้วย 9 ระบบ ได้แก่

1. ระบบการรายงานการเงินและการคลัง
2. ระบบการรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการบริหารราชการ
3. ระบบการรายงานผลการดำเนินงานตามเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี
4. ระบบการรายงานผลการดำเนินงานตามแบบประเมินการบรรลุเป้าหมายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
5. ระบบการรายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
6. ระบบการรายงานผลการประเมินตามแนวทางการวิเคราะห์ความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (PART)
7. ระบบการรายงานการประเมินตามแนวทางการประเมินความคุ้มค่า

8. การรายงานการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายแห่งรัฐ

9. ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร (ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ)

โดยการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และเพื่อศึกษาผลการประเมินการใช้งานและความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชากรผู้ใช้งานระบบจำนวน 17 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

ระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบข้อมูลด้วยโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล MySQL Version 5 บนเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (File Server) สำหรับการใช้งานของผู้ใช้มากกว่าหนึ่งผู้ใช้ โดยทำงานในลักษณะ Web base Application โดยการพัฒนาจะทำการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งาน และลักษณะการทำงานของระบบจะมีระบบการจัดเก็บข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยสามารถจัดเก็บข้อมูลตามแผนงาน, ผลผลิต และกิจกรรมหลัก/ย่อย มีระบบการยืมเงิน มีระบบการควบคุมการเบิกจ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ โดยระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประกอบด้วย 7 ระบบ ได้แก่ ระบบจัดการ แฟ้มข้อมูลหลัก ระบบบันทึก/แก้ไขข้อมูล ระบบประมวลผล ระบบรายงาน และระบบรับส่งข้อมูล ส่วนระบบการรายงานการเงินและการคลัง (เงินยืม) ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประกอบด้วย 4 ระบบ ได้แก่ ระบบจัดการ ระบบบันทึก/แก้ไขข้อมูล (เงินยืม) ระบบสอบถามข้อมูล (เงินยืม) และระบบรายงาน (เงินยืม) โดยมีการกำหนดสิทธิการใช้งานของผู้ใช้งานโดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับผู้ดูแลระบบ ระดับผู้ใช้งานขั้นสูง ระดับผู้ใช้งานขั้นกลาง และระดับผู้ใช้งานปกติ ซึ่งในแต่ละระบบจะมีข้อมูลให้เลือกเพื่อแสดงค่าต่างๆ ตั้งแต่การใส่ข้อมูลจนถึงขั้นสรุปรายงาน

ผลการประเมินการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีความคิดเห็นต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มประชากรมีความคิดเห็นต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการได้ข้อมูลสารสนเทศตรงตามความต้องการ และกลุ่มประชากรมีความคิดเห็นต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องความง่ายและเหมาะสมในการใช้งาน และการจัดการวางตำแหน่งเครื่องมือบนจอภาพ มากที่สุด รองลงมาคือ การแก้ไขปรับปรุงข้อมูลทำได้ง่ายและสะดวก, ความสมบูรณ์ของข้อมูลในการแสดงรายงาน, ความถูกต้องของระบบในการปฏิบัติงาน, การเรียกดูข้อมูลทำได้ง่ายและสะดวก, คู่มือการใช้งานระบบมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย, ระบบช่วยลดขั้นตอนการทำงาน และความเร็วในการทำงานของระบบ ตามลำดับ

ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มประชากรมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการติดตั้งระบบไม่ยุ่งยากและรวดเร็ว และการใช้งานระบบมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก และเข้าใจง่าย และกลุ่มประชากรมีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) อยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องระบบช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มากที่สุด รองลงมาคือ การฝึกอบรมการใช้งานระบบ, ระบบไม่มีข้อผิดพลาดในการรายงานผล, ระบบสามารถช่วยจัดการงานได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้, ระบบมีตัวช่วยแนะนำหรือมีระบบช่วยเหลือสำหรับผู้เริ่มต้นใหม่, ระบบช่วยทำให้ประหยัดเวลาในการทำงาน, ระบบมีความรวดเร็วในการทำงาน และระบบมีการแจ้งเตือนเมื่อมีการเลือกข้อมูลผิดพลาดตามลำดับ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีการประเมินผลการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ไม่แตกต่างกัน และอายุที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) แตกต่างกัน ส่วนเพศและสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้งานระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งนี้ คือ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. ผู้บริหารต้องมีการเสริมสร้างทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบงานที่เกิดขึ้น และส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ เนื่องจากผู้ใช้งานระบบจะคุ้นเคยกับระบบการคำนวณด้วยมือ
2. ผู้บริหารควรจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะสูงและบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับฝ่ายงบประมาณ เพื่อให้การใช้งานระบบเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเพียงพอต่อการใช้งานของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานระบบ เนื่องจากระบบทำงานในลักษณะ Web base Application
3. ผู้บริหารต้องมีการศึกษาระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) เพื่อที่จะสามารถเรียกดูข้อมูลงบประมาณต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และสามารถติดตามการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้บริหารต้องมีการเชื่อมโยงระบบการรายงานการเงินและการคลัง (งบประมาณ) ให้สามารถใช้งานระบบต่างๆ โดยการเข้าใช้ระบบในครั้งเดียวสามารถเรียกใช้งานได้ทุกระบบ

ระดับปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานควรมีการศึกษาคู่มือการใช้งานระบบเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้งานระบบ รวมทั้งมีการฝึกปฏิบัติจริงแม้ว่าระบบจะถูกออกแบบและเข้าใจง่ายแล้วก็ตาม โดยเฉพาะเรื่องสรุปรายงานที่เกี่ยวกับงบประมาณต่างๆ และการแจ้งเตือนของระบบ

2. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานต้องมีการเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ไว้สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องในการกรอกข้อมูลต่างๆ และมีการสอบทานข้อมูลที่มีอยู่ในระบบตลอดเวลา